

watch?v=vsBlrLWB4ME>), que s'articula en diversos capítols: 1. Zones d'ús de l'aragonès i el català, 2. Formació de l'aragonès i el català, 3. Primers textos medievals, 4. Guillem Nicolau, clergue de Maella, 5. El retrocés de l'aragonès i el català, 6. Les pastorades, 7. Els primers estudiosos, 8. A Renaxedura, 9. La transició i el moviment associatiu, 10. La literatura en aragonès i en català, 11. L'aragonès i el català, llengües protegides, 12. Situació sociolingüística de l'aragonès i el català a l'Aragó. 13. L'ensenyament de l'aragonès i el català a l'Aragó, i 14. La cultura en aragonès i en català a l'Aragó.

En definitiva, es tracta d'una iniciativa més que se suma a d'altres que durant els anys 2022-2023 s'han anat produint a l'Aragó amb la finalitat de normalitzar una situació tan bella, tan comuna, però sovint tan incompresa, com és la convivència de llengües.

Maria Teresa MORET OLIVER
Universitat de Saragossa

Segon congrés internacional de l'IRCVM: «Digitalitzar l'Edat Mitjana». Facultat de Geografia i Història i Facultat de Filologia i Comunicació (Universitat de Barcelona, 5-7 d'octubre de 2022). — El congrés internacional «Digitalitzar l'Edat Mitjana» ha estat el segon congrés internacional que ha organitzat l'Institut de Recerca en Cultures Medievals (IRCVM) de la Universitat de Barcelona. El primer havia tingut lloc el 2018 sota el títol «Escriure i llegir a l'Edat Mitjana», i aquest segon hauria hagut de celebrar-se el 2020, però es va canviar de data a causa de la pandèmia. L'ajornament permeté recuperar el format presencial, cosa que afavorí molt el contacte entre els investigadors, en les discussions de les comunicacions en els espais de debat al final de cada sessió, i al voltant del cafè de les pauses i en els moments dels àpats.

L'IRCVM reuneix la recerca de tots els investigadors que treballen en l'Edat mitjana a la Universitat de Barcelona: tant filòlegs com historiadors, arqueòlegs, historiadors de l'art, de la filosofia, etc. Sota el paraigua de l'institut es creen sinergies transversals entre les diferents línies i projectes de recerca. Aquest segon congrés internacional fou el resultat d'aquestes sinergies i reuní, al voltant d'un tema tan actual i amb tants reptes com el del món digital, la presentació i discussió d'una setantena de comunicacions emmarcades per cinc conferències plenàries i tres taules rodones.

La primera jornada se celebrà a la Facultat de Geografia i Història. La inauguració, a l'Aula Magna d'aquesta facultat, estigué presidida pel rector de la Universitat de Barcelona, Joan Guàrdia, els degans de les facultats implicades en l'organització, Javier Velaza, de la Facultat de Filologia i Comunicació, i Ricardo Piqueras, de la Facultat de Geografia i Història, i Meritxell Simó, directora de l'IRCVM.

La conferència inaugural del congrés anà a càrrec d'Ilaria Manzini, de la Time Machine Organization, que presentà aquest ambiciós projecte amb el títol «The Digital Cultural Heritage panorama today: a point of view from the Local Time Machine projects». Seguidament el congrés es desdoblà en dues sessions paral·leles de comunicacions, format en el qual continuaria en els dies següents. Les sessions s'organitzaren al voltant de diversos temes: en aquest primer dia, abans de la pausa de migdia, una sessió s'organitzà entorn del títol «GIS – Mapping» i l'altra sobre el tema «bases de dades». Per als lectors menys avesats a les humanitats digitals, indicarem que la sigla GIS correspon a «geographic information System», és a dir «sistema d'informació geogràfica» que permet visualitzar i analitzar dades que van acompanyades d'una localització geogràfica; tot i que s'utilitza més en la recerca en arqueologia, també pot tenir aplicacions a la recerca filològica. A la tarda, continuà encara una sessió entorn el tema «GIS – Mapping» i l'altra a l'entorn del

«3D». Aquesta jornada es clogué amb la taula rodona «Digitalitzar, per a què?» coordinada per Milagros Guàrdia (UB) i amb la participació de Norbert Zimmermann (Deutsches Archäologisches Institut, Roma), Giulia Bordi (Universitat di Roma Tre), Juan Naya (empresari), i l'Equip VirVIG (Universitat Politècnica de Catalunya).

A partir del segon dia el congrés es traslladà, i tingué lloc a l'Edifici Històric de la Universitat, seu de la Facultat de Filologia i Comunicació. Dijous al matí s'inicià la jornada amb la conferència plenària d'Helena Bermúdez, de la Universitat de Neuchâtel, que oferí les seves reflexions sobre «La filologia digital: nuevas metodologías (nuevos problemas)». La sessió que seguí a l'Aula Capella inicià una sèrie d'intervencions amb un contingut més filològic. Fins a migdia s'hi celebraren dues sessions consecutives sobre el tema «bases de dades» amb comunicacions que presentaren tant bases de dades sobre textos medievals, literaris o no literaris, com també altres que abordaren els problemes entorn del món de l'edició digital de textos. Paral·lelament, a la Sala Gabriel Oliver de l'edifici Josep Carner, se celebraren dues sessions consecutives sobre «xarxes socials», particularment, tractant les possibilitats que ofereixen per a la divulgació de la recerca científica. A la tarda tingueren lloc dues sessions simultànies representant els eixos del «3D» i el «GIS – Mapping» i encara la taula rodona coordinada per Daniel Piñol sobre el tema «Fonts documentals i humanitats digitals: algunes experiències», on Pau Castell (Universitat de Barcelona – IRCVM), Gabriele Capone (Soprintendenza achivistica e bibliografica per la Campania) i Gemma Colesanti (CNR-ISPCC) presentaren les seves recerques, intervencions que foren seguides d'un estimulant debat. La segona jornada es clogué amb la conferència plenària de José Manuel Fradejas (Universidad de Valladolid), amb el suggestiu títol «TEI o no TEI, esa es la cuestión»; encara per als lectors menys avesats al món digital, TEI és la sigla que respon a la «Text encoding initiative», un estàndard de codificació de textos.

La darrera jornada d'aquest dens congrés s'inicià amb la conferència plenària de Ruth Ahnert (Queen Mary University of London), que presentà les possibilitats de l'explotació de dades de les relacions en xarxa amb el títol «The Network Turn: New Perspectives on the Premodern World». Les quatre sessions del matí, dues i dues en paral·lel, tingueren temàtiques diverses «GIS – Mapping», «Bases de dades», aquesta també amb un contingut eminentment filològic, «3D» i la darrella a l'entorn de la «Gamificació». La primera hora de la tarda estigué ocupada encara per dues sessions simultànies de «GIS i Bases de dades» i «3D» abans d'encarar la recta final del congrés amb dues sessions plenàries: la taula rodona coordinada per Antoni Conejo, «Museus i humanitats digitals», on diversos responsables de museus presentaren les seves experiències: Montserrat Gumà (Museu Nacional d'Art de Catalunya), Carme Comas (Museu Episcopal de Vic), Alexandre Cervelló (Museu de Reus), Marc Ferran (Museu de Reus) i Josep Giralt (Museu de Lleida Diocesà i Comarcal).

La ponència final anà a càrrec de Juan Francisco Jiménez Alcázar (Universitat de Múrcia) amb un tema que tocà un altre cop la gamificació: «Simuladores de historia y aventuras gráficas de la Edad Media: el rol del medievalista en el universo del videojuego».

El congrés es clogué, ja ben entrat el vespre de divendres, amb les intervencions de Meritxell Simó, directora de l'IRCVM, i Jordi Garcia, Vicerector de Recerca de la Universitat de Barcelona.

En suma, aquesta trobada científica ha servit per posar en relleu que les eines digitals poden contribuir en gran manera al desenvolupament de les humanitats, però, per fer-ho, la digitalització ha de tenir un objectiu i un sentit, i no pot ser un objectiu *per se*. Una observació freqüent en les conferències i converses informals del congrés és que queda per resoldre el problema de la comunicació, compatibilitat i interconnexió entre els diferents projectes digitals a fi que es puguin enriquir els uns als altres. Una altra preocupació dels assistents és la garantia de la conservació perenne dels materials digitals que elaboren. Finalment, molts dels participants expressaren el desig de veure la creació d'un laboratori d'humanitats digitals a les universitats, particularment a la Univer-

sitat de Barcelona. Destacarem també l'empenta dels joves medievalistes que presentaren llurs projectes de recerca i que garanteixen el futur de l'especialitat.

Maria Reina BASTARDAS I RUFAT
Universitat de Barcelona

Jornada en record de Jesús Tuson (Universitat de Barcelona, 7 d'octubre de 2022). — La renovada Aula Joan Maragall de la Facultat de Filologia i Comunicació que l'enyorat Jesús Tuson (1939-2017) conegué com a estudiant i professor, es va omplir en un aplec coral per recordar l'home, el mestre, el lingüista, l'amic. Organitzada pel Departament de Filologia Catalana i Lingüística General, i més concretament pel GELA (Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades), la jornada va discórrer amb fluïdesa al llarg d'un matí plujós d'octubre, amb un seguit d'intervencions de persones properes a Tuson. La inauguració anà a càrrec del rector de la UB, Joan Guàrdia, i del degà de la facultat, Javier Velaza. Seguí una breu intervenció de M. Carme Junyent i la ponència inaugural de Mila Segarra («“Se hacen sillas tejidas y se les arregla el culo a las viejas”»). Jesús Tuson i l'ambigüitat lingüística». A continuació, se succeïren diverses intervencions, que enumerem: Lluís Barceló Cobljin («L'origen del llenguatge»), Jordi Ginebra («Jesús Tuson i la història de la lingüística»), Carla Ferrerós («Diversitat lingüística i categorització semàntica»), Mercè Lorente («Metàfores i discurs científic»), Joaquim Llisterra («L'accentisme»), Ramon Sistac («Ecologia i dialecte»), Pere Comellas («Prejudicis lingüístics»), Esther Monzó («Prejudicis lingüístics del monolingüisme del Tercer Reich: llengües i tipografies»), Josep Àngel Mas («La diversitat intralingüística»), Llorenç Comajoan («Ombres i llums del transllenguar»), Raquel Casesnoves («Supremacia (o jerarquia) lingüística»). La cloenda va anar a càrrec de la integrant més veterana de la Secció de Lingüística, la professora Joana Rosselló. En suma, una jornada matinal de comunió en el record de Jesús Tuson, en la memòria del cor.

José Enrique GARGALLO GIL
Universitat de Barcelona
Institut d'Estudis Catalans

Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a la Cerdanya (Puigcerdà, del 18 al 22 d'octubre de 2022). — Coordinades per Joan Peytaví Deixona (UPVD / IEC), Ramon Sistac (UdL / IEC) i Manel Figuera Abadal (CPNL – Puigcerdà), l'organització d'aquestes noves jornades de la Secció Filològica de l'IEC es va dur a terme amb l'Institut Franco-Català Transfronterer i el Centre de Recerques sobre les Societats i els Medis a les Mediterrànies (CRESEM) de la Universitat de Perpinyà. Va precedir a l'habitual eixida de la Secció Filològica (SF) un seguit d'activitats divulgatives realitzades in situ, destinades a fer conèixer la SF i totes les seves eines als alumnes de secundària: dimarts 18, Joan Peytaví Deixona va realitzar una exposició sobre la SF al Liceu Pierre de Coubertin de Font-romeu, acollit per Lluís Díaz Soler i Laurent Leygue, professors de català; dijous 20, Nicolau Dols i Joan Peytaví Deixona en van oferir una altra a l'Institut Pere Borrell de Puigcerdà, acollits per Ester Sirvent Visa, professora de català. Divendres 21 al migdia es va dur a terme la reunió ordinària de la SF al Consell Comarcal de la Cerdanya. Van seguir dues sessions acadèmiques públiques. La primera, la tarda del dia 21, al Museu Cerdà, sota el títol de «Cultura a la Cerdanya», va ser moderada per Ramon Sistac, i va comptar amb les intervencions d'Erola Simon («La nova *Història de la Cerdanya*»), Enric Quílez («La importància de la toponímia en la generació d'identitat»), Lluís Obiols («Joan Trigall i la descripció del comtat